

Parques Naturales
de la Comunidad Valenciana

Nº 13

El flamenc

Butlletí quadrimestral del Parc Natural de les Salines de Santa Pola

01

EDITORIAL

02

CONSERVACIÓ DE FAUNA I FLORA

1. Projecte Alerta Tortuga.
2. Censos de gambúsia.

04

COMUNICACIÓ, DIVULGACIÓ I EDUCACIÓ AMBIENTAL

3. Campanyes de la red de Parcs Naturals i Activitats programades.
4. Educació Ambiental.

07

COL·LABORACIONS I REUNIONS

5. Reunió amb l'Ajuntament de Santa Pola
6. Col·laboració en el viver municipal de Santa Pola
7. Seminari web Healthy Santa Pola
8. Col·laboració amb SEO-Vanellus

09

US PÚBLIC

9. Manteniment dels abeuradors per a animals
10. Nou rafal: pèrgola de canyes 100 per cent sostenible! en l'itinerari del Tamarit

14

DESCOBREIX EL NOSTRE PARC NATURAL

11. Fitxa de fauna: Falciot

15

NOTÍCIES

12. Tortuga encallada a la platja del Pinet
13. Visita de l'alcaldeessa de Santa Pola
14. Visita de la consellera

**GENERALITAT
VALENCIANA**

parc natural
de les salines
de santa pola

EDITORIAL

UN SOMRIURE ALIMENTA L'ÀNIMA

M'encanta eixir a fer una passejada per la naturalesa amb xiquets. M'encanta acompanyar-los i explicar-los tots els detalls que em fan entendre la vida natural.

Crec necessari detallar-los, si es coneix, o investigar, si no és així, sobre qualsevol pregunta que et plantegen; una vertadera oportunitat d'aprenentatge.

És una manera d'educar en el respecte per tots els elements que ens envolten, estimant el valor de cadascun d'ells, i també és una manera d'entendre que el coneixement i el desconeixement poden ser infinits.

L'experiència m'assenyala que durant el **procés d'aprenentatge** hi ha una component que no sol tindre's en compte i que a parer meu és clau perquè aquest tinga lloc de manera significativa: el somriure.

Quan les persones aconseguim entendre «alguna cosa» ens meravellem amb qualsevol detall, i això es reflecteix en la cara.

Hi ha molts tipus de somriure: està el del grat, el de la sorpresa grata, el de la complicitat (a vegades acompanyat d'una picada d'ullet), el de la diversió, el de l'enteniment..., i també el de partir-se de riure. Tots ells són preuats companys quan volem que «alguna cosa» «es quede» en el nostre espectador.

El somriure es pot aconseguir mitjançant el joc, la rima, l'acudit, la música, la sorpresa, el sarcasme, el joc de paraules o el que se'ns ocrrega.

Per això, la meua premissa, com a educadora ambiental, és: si la persona a qui acompanye esbossa algun tipus de somriure, llavors, puc estar conforme amb la meua labor, perquè a més d'estar segura que ha entés "alguna cosa" també sé que acaba d'alimentar la seua ànima.

CONSERVACIÓ DE FAUNA I FLORA

1. Projecte Alerta Tortuga

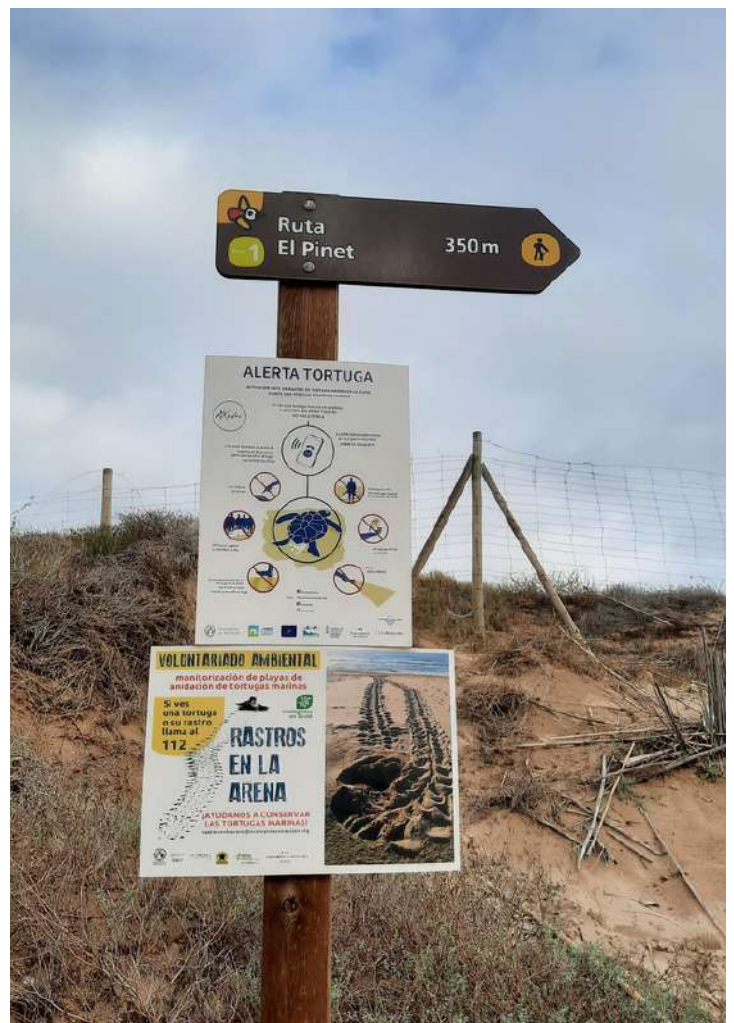
El mes de maig es va celebrar una reunió a l'Ajuntament de Santa Pola en la qual es va presentar aquest projecte de conservació de les tortugues marines a totes les institucions implicades.

Aquest projecte consisteix a detectar les zones de cria de les tortugues marines (platges), que amb el canvi climàtic estan retrocedint cap al nord-oest de la conca mediterrània, és a dir, cap al llevant ibèric.

Dins de l'àrea protegida del Parc Natural de les Salines de Santa Pola existeixen 5 km de platges naturals, amb potencialitat de ser triades per diferents espècies de tortugues marines per a fresar.

Per això, des de la Universitat de València es demana col·laboració per a detectar i informar de qualsevol indicatiu o rastre de tortuga a les platges.

Des del Parc Natural s'han col·locat cartells informatius de la campanya en les entrades principals a les platges.

Per a informar d'un rastre o exemplar de tortuga marina en la costa cal telefonar al 112, des d'on s'activarà el protocol d'actuació.

CONSERVACIÓ DE FAUNA I FLORA

2. Censos de gambúsia

La brigada ambiental i l'oficina comarcal han acompanyat a personal de la Universitat de València per a realitzar un estudi de la gambúsia (*Gambusia affinis*), xicotet peix al·lòcton que és present en els ecosistemes aquàtics del sud-est ibèric i que competeix en hàbitat amb el fartet (*Aphanius iberus*) i el samaruc (*Valencia hispanica*), ambdós autòctons i endèmics dels ecosistemes aquàtics iaiguamolls de la costa lleuantina.

Per a realitzar part d'aquest estudi s'han realitzat censos periòdics en diferents punts del parc natural, per a la qual cosa es duen a terme tècniques de capturam anuals d'esforç constant que permeten fer els recomptes necessaris.

Aquestes dades s'utilitzen per a elaborar conclusions sobre la distribució i evolució d'aquesta espècie al parc natural.

Cartells d'algunes activitats d'aquest quadrimestre

COMUNICACIÓN, DIVULGACIÓN Y EDUCACIÓN AMBIENTAL

La informació i la comunicació són eines que ens permeten sensibilitzar i capacitar a la població per a actuar i protegir els espais naturals.

Al Parc Natural de les Salines de Santa Pola treballem per a oferir aquesta sensibilització des de diferents punts.

3. Campanyes de la xarxa de parcs naturals i activitats programades.

En aquest segon quadrimestre de 2021 s'han realitzat les activitats (de campanya i propies) que se citen a continuació, amb els següents resultats:

- Transsecte botànic: 5 participants
- Bany de bosc: 12 participants
- Voluntariat recollida RSU LIMNE: 52 participants
- Voluntariat recollida RSU SEO: 17 participants
- Tots contra el plàstic: 9 participants
- Sons crepusculars: 9 participants
- Gimcana salada: 22 participants (dividits en 3 passes)
- De la sal al cel: 21 participants
- Tradició salinera: 21 participants

4. Educació Ambiental

Malgrat la situació excepcional, en aquest segon quadrimestre de l'any s'han rebut nombroses visites de grups concertats, ja que només s'ha atés grups controlats i grups bambolla, amb la finalitat de respectar l'aforament del Museu. Així mateix, s'han seguit rigorosament les mesures de prevenció sanitàries per a proporcionar una visita segura als participants.

Durant el període que abasta de maig a agost de 2021, s'han rebut **22 grups** com a visites concertades procedents de diferents centres educatius i associacions, en les quals han participat un total de **520 persones**.

En la pàgina següent destacarem diferents programes d'educació ambiental que promouen acabar amb els residus del medi ambient..

Projecte LIBERA, RSC'S i activitats programades en col·laboració amb altres institucions

LIBERA és un projecte de ciència ciutadana que té com a objectiu conscienciar i mobilitzar la ciutadania per a mantindre els espais naturals lliures de fem. Aquest projecte s'expandeix per diferents llocs del planeta, entre ells el Parc Natural de les Salines de Santa Pola a través de SEO.

D'altra banda, nombroses empreses, a través de les seues activitats de RSC (responsabilitat social corporativa) trien amb major freqüència els projectes de recollida de residus del medi. En aquest quadrimestre, l'empresa Decathlon, a través de la Fundació LIMNE, ha triat una àrea del parc natural per a actuar.

El Parc Natural organitza diverses activitats de neteja per a eliminar els residus de diferents zones, en col·laboració amb l'Ajuntament i amb associacions locals compromeses, com NASINBA (**NA**turalzeza **SIN** **BA**sura).

La força amb la qual aquest tipus d'activitats està irrompent en la societat a través d'accions ciutadanes és cada vegada major. Això es traduirà en un gran nombre de persones que desitgen eliminar els residus d'aquest sistema, no sols retirant-los, sinó sobretot deixant d'abandonar-los en el mitjà.

Navegant junts cap a un món sense residus...

COL·LABORACIONS I REUNIONS

Destaquem els esdeveniments que entenem ressenyables per la seua importància com a elements de sinergia en la gestió d'aquest espai natural.

5. Reunió amb l'Ajuntament de Santa Pola.

El mes de juliol passat va tindre lloc una reunió amb l'Alcaldia de l'Ajuntament de Santa Pola, en la qual es va fer un intercanvi d'acreditacions: El Parc va lliurar a l'Ajuntament el Diploma d'Ambaixador del Parc Natural de les Salines de Santa Pola 2021. L'Ajuntament va entregar al parc el Diploma de Centre Blau 2021.

6. Col·laboració en el viver municipal de Santa Pola

Durant aquest quadrimestre s'ha proposat al Parc Natural de les Salines de Santa Pola per a col·laborar de manera activa en la millora de les instal·lacions del viver municipal, instal·lació limítrofa al parc natural. Per a això, s'ha presentat un projecte de millora i es pretén poder començar aquesta col·laboració en els pròxims mesos. La finalitat és ajudar a posar en marxa un recurs tant per al municipi com per al parc.

7. Seminari web Healthy Santa Pola

El mes de juliol participem en la segona reunió d'experts per a l'assessorament del projecte Healthy Santa Pola. En aquesta segona reunió es van presentar els resultats obtinguts del procés de participació pública del municipi i es van preparar els grups de treball per a analitzar aquestes dades i generar accions factibles.

COL·LABORACIONS I REUNIONS

8. Col·laboració amb SEO-Vanellus

Un diumenge del passat mes de juliol ens vam trobar amb Félix Arribas del Álamo, "ornitòfil", segons les seues paraules, que es trobava fent un cens en la tolla del Centre d'Interpretació. El que va començar amb un comentari sobre els falciots que nien en el Museu de la Sal es va convertir en una grata i fructífera conversa ornitològica.

Félix ens va relatar el treball de camp que realitza de manera individual i dins de la seua associació SEO-Vanellus en pro de la conservació dels ocells. També col·labora introduint les dades dels seus censos puntuals del Parc Natural de les Salines de Santa Pola en la base de dades internacional e-bird.

Com a fruit d'aquesta trobada ens va regalar unes insígnies de l'ocell de l'any, el falciot comú, i també ens ha donat material gràfic d'aquest magnífic ocell insectívor que tria cada any el Museu de la Sal com a zona de cria. Aquesta foto us la vam mostrar en l'apartat «Descobreix el nostre parc natural».

Moltes gràcies, Félix, per compartir el teu coneixement i el teu temps amb nosaltres.

<https://seo-vanellus.jimdofree.com/quienes-somos/>

<https://ebird.org/spain/home>

USO PÚBLIC

9. Manteniment dels abeuradors per a animals

Els companys de la brigada ambiental fan tasques de manteniment d'abeuradors instal·lats en la zona del Pinet, dins d'un paisatge agrícola que manté els cultius tradicionals de la zona.

Aquestes labors es realitzen fonamentalment en l'època estival, per a facilitar a diferents espècies d'animals l'accés a l'aigua dolça.

Aquesta actuació s'engloba dins d'un projecte de posada en valor del paisatge tradicional agrícola, com a ecosistema antròpic integrat en el parc natural.

10. Nou rafal: pèrgola de canyes 100 per cent sostenible! en l'itinerari del Tamarit

Continuem treballant amb la canya, i aprenent sobre les seues característiques com a material estructural. En aquesta ocasió us mostrem una altra figura singular que hem construït després d'estudiar les necessitats de millora de les infraestructures del parc: una pèrgola d'ombra en una zona de descans creada en la passarel·la d'accessibilitat de la ruta roja del Tamarit.

El resultat final ha sigut la construcció d'una estructura de rafal de 4 metres d'alçària, segons la tècnica de "canyaviva", amb feixos de canya (*Arundo donax*) encordats amb corda de pita (*Agave sp.*) i corbats formant una sèrie d'arcs entrellaçats. Està instal·lat sobre una plataforma rectangular a manera de zona de descans en la passarel·la d'accessibilitat de la ruta roja del Tamarit, feta al seu torn amb fusta recuperada.

Tot el procés s'ha dut a terme amb recursos materials i humans propis, per la qual cosa el cost extern ha sigut nul.

Us comptem una mica el procés:

Primer es va construir un arc de canyes.

En vista de l'èxit constructiu es va començar el projecte...

maqueta manual

diseny gràfic

Així que es va construir la plataforma base de fusta i es van començar a col·locar els arcs de canya.

La tècnica de "canyaviva" consisteix a construir feixos de canyes lligats amb corda, arquejar-los per a formar arcs simples o compostos i generar amb ells diferents estructures en creuar-los i entrellaçar-los.

**Materials naturals,
renovables,
biodegradables i de
km 0!!!**

I..., el resultat..., per a ús i gaudi de tots!!!, nosaltres ens quedem amb el procés i l'aprenentatge.

PUNXA ACÍ
PER A SABER
COM ARRIBAR

DESCOBREIX EL NOSTRE PARC NATURAL

11. Falciot negre, falcia . *Apus apus*

Planeja a la part alta del cel una ombra fosca, tal vegada vola una mica més baix per a vindre a saludar, però mai tocarà el sòl. La seua vida són les altures.

ETIMOLOGIA

El seu nom científic, *Apus apus*, procedeix del grec anticapous, 'sense peus', com a referència als seus costums aeris. El seu nom en espanyol, vencejo, ve de la paraula oncejo que prové de «falç» per la forma corbada i esmolada de les seues ales en volar.

DESCRIPCIÓ I HÀBITS

Ocell de 17 cm de longitud i 45 cm d'envergadura d'origen rupícola (es va desenvolupar en penya-segats i tallats naturals), però molt acostumat a viure en entorns urbans. Pertany a la família dels apodiformes, ocells d'ales llargues i potes curtes, la qual cosa els permet volar a gran velocitat però els impedeix posar-se en el sòl, ja que després no podrien prendre l'impuls necessari per a tornar a enlairar. En conseqüència, passen tota la seua vida en l'aire, posant-se únicament per a criar i entrar o eixir dels seus nius, sent capaços fins i tot de dormir en vol.

La seua cua és curta i tancada, la qual cosa el diferencia a simple vista d'altres ocells similars com les oronetes o les oronetes cuablanca.

És de color marró fosc amb una taca blanca en la gola i a penes s'aprecien diferències entre mascles i femelles o adults i joves.

Hi ha registres que poden viure 21 anys.

ALIMENTACIÓ

Per a alimentar-se vola amb la boca oberta realitzant escombratges com un caçapapallones atrapant tota classe d'insectes de xicoteta grandària encara que sol evitar els que posseeixen agulló. Per a beure realitza un vol rasant sobre l'aigua amb la boca oberta i torna a elevar-se sense arribar a posar-se.

**ACÍ CRÍEN
TOT L'ANY!!**

**Fotos:
Felipe Del Río**

REPRODUCCIÓ

Realitza la còpula en vol i normalment mantenen la mateixa parella tota la vida. El seu niu és una xicoteta copa d'uns 12 cm que fabrica amb material vegetal i plomes en buits, on realitza una posada a l'any i que reutilitza a l'any següent. La posada és d'un a quatre ous de color blanc que solen cuidar entre els dos fins que els pollets ja són capaços de volar, a l'edat de 40-45 dies.

HÀBITAT

Ja que pràcticament viu en l'aire, no és exigent amb l'hàbitat, només busca zones amb aigua, insectes voladors que pugua caçar i buits en altura on instal·lar el seu niu.

És comú trobar un dels seus nius davall d'alguna teula en el sostre de qualsevol edifici o en un forat a la part alta d'una palmera.

SITUACIÓ ACTUAL

Es tracta d'una espècie en declivi per la pèrdua dels seus llocs de nidificació pel fet que la gent sol destruir els seus nius en percebre'ls com una cosa "bruta", al fet que els edificis de nova construcció ja no presenten aqueixos buits on elles nidifiquen i a les reformes en els edificis antics. També els està perjudicant l'ús de pesticides i la contaminació atmosfèrica urbana. Per tot això, el falciot és una espècie protegida en l'àmbit estatal, i també els seus pollets, nius i ous en estar inclosa en el Llistat d'espècies silvestres en règim de protecció especial malgrat ser considerada actualment com a espècie no amenaçada.

NOTICIAS

12. Tortuga encallada a la platja del Pinet

El mes de juliol va aparéixer a la Platja del Pinet una tortuga encallada.

Es va comunicar a la Xarxa d'Atenció a Encallaments de Cetacis i Tortugues Marines de la Comunitat Valenciana, i des de la coordinació de la xarxa en la Universitat de València es va descartar fer una necròpsia per a determinar les causes de la seua mort a causa de l'avançat estat de descomposició, i es va ordenar la seua retirada pels serveis de neteja.

En cas de trobar un dofí o una tortuga encallats en la platja, i també trobar exemplars de tortuga vius intentant fresar o rastres de tortuga en l'arena a l'alba, cal telefonar al 112.

...

Por otra parte, durante todos estos años se han desarrollado campañas de divulgación y sensibilización sobre estas especies, destinadas a asegurar la eficacia de la red de varamientos de cetáceos y tortugas, y a disminuir la mortandad de tortugas en artes de pesca.

...

Fragment del resum del següent document:

Cetáceos y tortugas marinas en la Comunitat Valenciana. 20 años de seguimiento

Gozalbes, P., Jiménez, J., Raga, J.A., Esteban, J.A., Tomás, J., Gómez, J. A. y Eymar, J. 2010. Cetáceos y tortugas marinas en la Comunitat Valenciana. 20 años de seguimiento. Col·lecció Treballs Tècnics de Biodiversitat, 3. Conselleria de Medio Ambiente, Agua, Urbanismo y Vivienda. Generalitat Valenciana. Valencia. 92 páginas.

NOTICIAS

13. Visita de l'alcaldeessa de Santa Pola

El mes de juny, Loreto Serrano, alcaldessa de la localitat, va visitar la nova estructura de rafal que construïm, aprofitant el nomenament de l'Ajuntament com a Ambaixador del Parc, qui al seu torn ens va entregar el certificat de Centre Blau, que és el segon any consecutiu que el rebem.

L'encarregat d'entregar a l'alcaldeessa el diploma acreditatiu com a Ambaixador del Parc Natural va ser el director-conservador del parc, Francisco Martínez, que va agrair a l'Ajuntament la col·laboració que té amb el Parc Natural des de sempre, pels materials que ens ofereixen i per les actuacions de cara al turisme i a la conservació.

Jorge Díez, regidor de Medi Ambient, va declarar que coneixent el treball que realitzem des del parc, vol estrényer llaços per a poder realitzar noves actuacions, i també unir forces per a la divulgació i conservació del nostre patrimoni natural. Per la seua part, Julio Baeza, regidor de Turisme, hi va afegir que des de turisme s'està treballant per a potenciar i valorar els espais naturals.

Alcaldeessa i regidors del Ayto. de Santa Pola, Director-Conservador i Equip Tècnic d'Educació Ambiental del P.N. de les Salines de Santa Pola

NOTICIAS

14. Visita de la consellera

El mes de maig, el Parc Natural de les Salines de Santa Pola va rebre la visita de Mireia Mollà, consellera d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica de la Comunitat Valenciana.

Durant aquesta jornada va visitar el Museu de la Sal, les tolles, miradors i observatoris del Centre d'Interpretació, el projecte Artemia de recreació d'una salina marítima tradicional i la zona de cria de la gavina capblanca, en la ruta del Pinet.

També van ser presents els regidors de Medi Ambient i alguns representants dels ajuntaments de Santa Pola i d'Elx.

Consellera, Director-Conservador i Equip Tècnic d'Educación Ambiental del P.N. de les Salines de Santa Pola

**GENERALITAT
VALENCIANA**

parc natural
de les salines
de santa pola

*Centre d'Interpretació del Parc Natural de
les Salines de Santa Pola*

Av. Saragossa, 45

CP 03130 Santa Pola (Alacant)

Telèfon: 96 593 85 90

correu electrònic: parque_santapola@gva.es

Redacció, diseny i maquetació:

*Equip Tècnic del Parc Natural de les
Salines de Santa Pola*

